

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon Sunday
Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

נר ביתו ונר חנוכה:
*The Miracles of
Chanukah, Harmony
in the Home and the
Pursuit of Peace*

Rabbi Shmuel Hain

כט' כסלו תשס"ח • December 9, 2007

נר ה' לחנוכה

1. גמרא שבת כג:

אמר רבא: פשיטא לי נר ביתו ונר חנוכה נר ביתו עדיף משום שלום ביתו, נר ביתו וקידוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו. בעי רבא: נר חנוכה וקידוש היום מהו קידוש היום עדיף דתדיר או דילמא נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא? בתר דאבעיא הדר פשטה- נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא: אמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בניי תלמידי חכמים הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה.

2. רש"י שם

נר ביתו ונר חנוכה: נר ביתו בשבת והוא עני ואין לו כדי לקנות שתי נרות.

3. חידושי הריטב"א שם

נר ביתו עדיף משום שלום ביתו. פירוש- ואם אין לו שמן לשתייהם מדליק של ביתו... וכן בערב שבת מדליק של ביתו תחילה, ואין לחוש ולומר כי לאחר שהדליק נר שבת אסור לו לעשות מלאכה ולהדליק נר...

4. רמב"ם הלכות חנוכה פרק ד- סוף ספר זמנים

יב מצות נר חנוכה, מצוה חביבה היא עד מאוד; וצריך אדם להיזהר בה, כדי להודיע הנס, ולהוסיף בשבח האל והודיה לו, על הניסים שעשה: אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה--שואל, או מוכר כסותו; ולוקח שמן ונרות, ומדליק. יג הרי שאין לו אלא פרוטה אחת, ולפניו קידוש היום והדלקת נר חנוכה--מקדים שמן להדליק נר חנוכה, על היין לקידוש היום: הואיל ושניהם מדברי סופרים, מוטב להקדים נר חנוכה שיש בו זכרון הנס. יד היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה, או נר ביתו וקידוש היום--נר ביתו קודם, משום שלום ביתו: שהרי השם נמחק, לעשות שלום בין איש לאשתו. גדול השלום, שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, שנאמר "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום".

5. גמ' סוף מסכת ברכות סד.

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר (ישעיהו נד) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך (תהילים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול (תהילים קכב) יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך (תהילים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך (תהילים קכב) למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך (תהילים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

6. גמרא שבת כא:

מאי חנוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה

7. רש"י שם

מאי חנוכה: על איזה נס קסעוה.

8. תפילת על הניסים לחנוכה

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו, כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם, דנת את דינם, נקמת את נקמתם, מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך, ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה. ופינו את היכלך, וטיהרו את מקדשיך, והדליקו נרות בחצרות קדשך, וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול.

9. מהר"ל חידושי אגודת שבת כא:

וא"ת וכי בשביל שנעשה להם נס בהדלקה, ולא היה זה רק לעשות מצות הדלקה, היו קובעין חנוכה? ! וכל נס שחייב להודות ולהלל הוא בשביל הצלתו ולא בשביל שנעשה לו נס לעשות המצוה. וראה כי בעל הניסים לא הזכירו הנס של הנירות כלל. וי"ל שעיקר מה שקבעו ימי חנוכה בשביל מה שנצחו את היוונים, רק שלא היה נראה שהיה הנצחון על ידי נס הש"י שעשה זה ולא מכחם וגבורתם, ולפיכך נעשה הנס ע"י נירות המנורה שידעו שהכל היה בנס, המלחמה ג"כ.

10. רמב"ם הלכות חנוכה פרק ג

א בבית שני כשמלכו יוון, גזרו גזירות על ישראל, וביטלו דתם, ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצוות; ופשטו ידם בממונם, ובכנותיהם; ונכנסו להיכל, ופרצו בו פרצות, וטימאו הטהרות. וצר להם לישראל מאוד מפניהם, ולחצום לחץ גדול, עד שריחם עליהם אלוהי אבותינו, והושיעם מידם. וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים, והרגום והושיעו ישראל מידם; והעמידו מלך מן הכהנים, וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה--עד החורבן השני.

ב וכשגברו ישראל על אויביהם ואיבדום, בחמישה ועשרים בחודש כסליו היה. ונכנסו להיכל, ולא מצאו שמן טהור אלא פך אחד; ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד, והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים--עד שכתשו זיתים, והוציאו שמן טהור.

ג ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור, שיהיו שמונת הימים האלו שתחילתן מלילי חמישה ועשרים בכסליו, ימי שמחה והלל ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים, בכל לילה ולילה משמונת הלילות. וימים אלו, הן הנקראין חנוכה. והן אסורין בספד ותענית, כימי הפורים; והדלקת הנרות בהן, מצוה מדברי סופרים כקריאת המגילה.

11. גמרא שבת כא:

ת"ר מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין ב"ש אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך וב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך